

Keuhkopussin nestekertymä (keuhkopussin tulehdus, pleuriitti)

Lääkärikirja Duodecim

1.6.2022

Keuhkosairauksien erikoislääkäri Eija-Riitta Salomaa

- Yleistä
- Syyt
- Oireet
- Toteaminen
- Hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Keuhkopussiin nestekertymä voi johtua monista sairauksista.
- Ensimmäisenä oireena on useimmiten hengenahdistus tai painon tunne rinnassa.
- Neste havaitaan tavallisessa keuhkokuvasessa ja tarvittaessa se voidaan varmistaa ultraäänitutkimuksella.
- Nesteestä otetaan näytteitä paikallispuudutuksessa tutkimuksia varten ja niiden perusteella päästään tavallisesti diagnoosiin. Tarvittaessa tehdään lisätutkimuksia, esim. tietokonetomografia ja keuhkopussin tähystys.
- Hoitona suurissa nestemäärissä käytetään keuhkopussin tyhjentämistä laskuputken kautta, joskus käytetään ns.liimaushoitoa (pleurodeesi) nesteen uusiutumisen välttämiseksi. Muuten hoito kohdistuu perussairauteen.

Yleistä

Keuhkojen ulkopintaa ja rintakehän sisäpintaa peittää kalvo, joiden väliin jäävä tila muodostaa keuhkopussin. Normaalisti keuhkopussissa on vain vähäinen määrä nestettä liikkautumisen ylläpitämiseksi. Kun keuhkot liikkuvat hengityksen tahdissa, liikkaiden kalvojen ansiosta kitka on hyvin pieni. Keuhkopussin nestekertymässä nestettä on normaalia enemmän.

Syyt

Keuhkopussin nestekertymä voi johtua monista erilaisista keuhkon tai keuhkopussin sairauksista, muiden elinten sairauksista (esimerkiksi sydämen vajaatoiminta, vaikea munuaisten vajaatoiminta, maksakirroosi, kilpirauhasen vajaatoiminta), koko elimistöön vaikuttavista ns. systeemisairauksista (esimerkiksi reumasairaudet) sekä käytetyistä lääkkeistä. Keuhkojen bakteeritulehdukset – tuberkuloosi mukaan lukien – samoin kuin virustulehdukset voivat aiheuttaa nesteen kertymistä keuhkopussiin. Joissakin reumaattisissa sairauksissa voi yleinen sidekudoksen tulehdusreaktio ärsyttää keuhkopussia ja aiheuttaa nesteen muodostumisen.

[Sydämen vajaatoimintaan](#) liittyvä keuhkojen verentungos voi johtaa keuhkopussin nesteilyyn. Aiheuttajana voi olla myös esimerkiksi keuhkoveritulppa, keuhkosyöpä tai keuhkopussin syöpä (mesoteliooma). Joidenkin lääkkeiden haittavaikutuksena saattaa kertyä nestettä keuhkopussiin. Tavallisimpia ovat: reuma- ja suolistolääkkeenä käytetty metotreksaatti, sydänlääkkeenä käytetyt amiodaroni ja beetasalpaajat, epilepsialääkkeet, virtsatulehdukseen käytetty nitrofurantoiini ja parkinsonin tautiin

käytetty bromokriptiini.

20–30 % tapauksista keuhkopussin nesteen syy jää avoimeksi perusteellisista tutkimuksista huolimatta.

Oireet

Neste keuhkopussissa aiheuttaa yleensä hengenahdistusta tai painon tunnetta rinnassa. Jos nestettä on vähän, hengenahdistus voi tuntua vain ruumiillisessa rasituksessa.

Rintakehän alueen pistävä kipu, jota sisäänhengitys pahentaa, on myös tavallinen oire. Mukana on usein yskää ja kuumetta, jos sairaus liittyy bakteeri- tai virustulehdukseen.

Toteaminen

Keuhkopussin neste todetaan ensisijaisesti keuhkojen röntgenkuvauksella. Löydös varmistetaan joskus vielä kaiku- eli ultraäänitutkimuksella. Tutkimuksia voidaan jatkaa tietokonekerroskuvauksella (tietokonetomografia eli TT).

Jos keuhkopussin nesteen syy ei ole ilmeinen tai sitä on paljon, nestettä poistetaan joko neulalla tai paikalleen jätettävällä laskuputkella. Toimenpiteet tehdään paikallispuudutuksessa. Nesteestä lähetetään näyte laboratorioon monipuolisiin tutkimuksiin. Keuhkopussista voidaan ottaa myös koepala kudostutkimusta varten. Syyn selvittämiseksi otetaan verikokeita ja mahdollisesti yskösnäytteet tuberkuloosivärjäystä ja -viljelyä varten. Jos nestekertymän syy ei edellä mainituilla tutkimuksilla selviä, voidaan tehdä keuhkopussin tähystystutkimus (pleuroskopia) ja ottaa koepaloja poikkeavalta näyttävistä alueista.

Hoito

Hoito riippuu nestekertymän aiheuttajasta. Tulehduksen hoito antibiooteilla ja sydämen vajaatoiminnan hoito sydänlääkkeillä parantavat samalla myös keuhkopussin nestekertymän.

Jos keuhkopussissa on runsaasti nestettä, sitä voidaan poistaa neulan kautta tai laskuputkella eli drenillä. Tämä lievittää välittömästi hengenahdistusta. Jos nesteilyn aiheuttaman sairauden hoito ei vaikuta nesteen muodostumiseen, joskus käytetään ns.liimaushoitoa (pleurodeesi) nesteen uusiutumisen välttämiseksi. Siinä nesteen tyhjentämisen jälkeen laitetaan talkkia keuhkopussiin joko hienona jauheena tähystyksen yhteydessä tai nesteeseen sekoitettuna laskuputken tai neulan kautta. Tämä aiheuttaa kiinnikkeiden muodostusta keuhkopussien lehtien väliin ja estää nesteen kertymisen jatkossa.

Aiemmat kirjoittajat: Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Artikkelin tunnus: dlk00030 (004.010)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim